

Trh a trhový mechanizmus, trh statkov

ZE PI Prednáška 3.

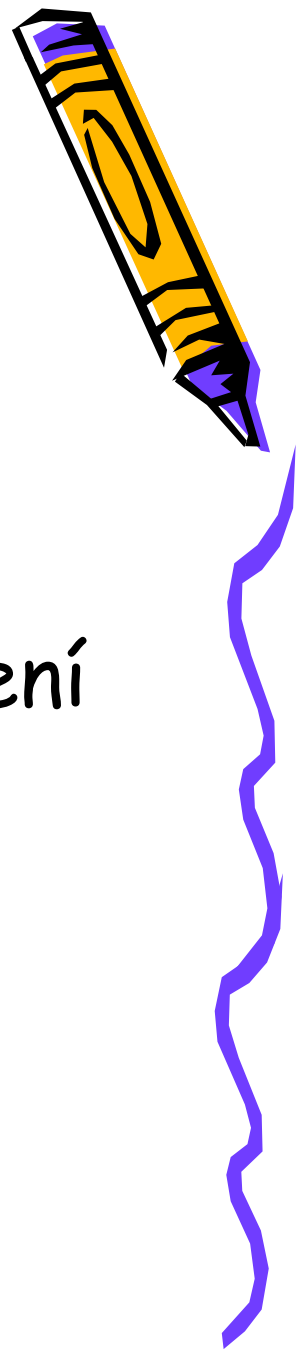

Ing. Zuzana Staníková, PhD.

Trh

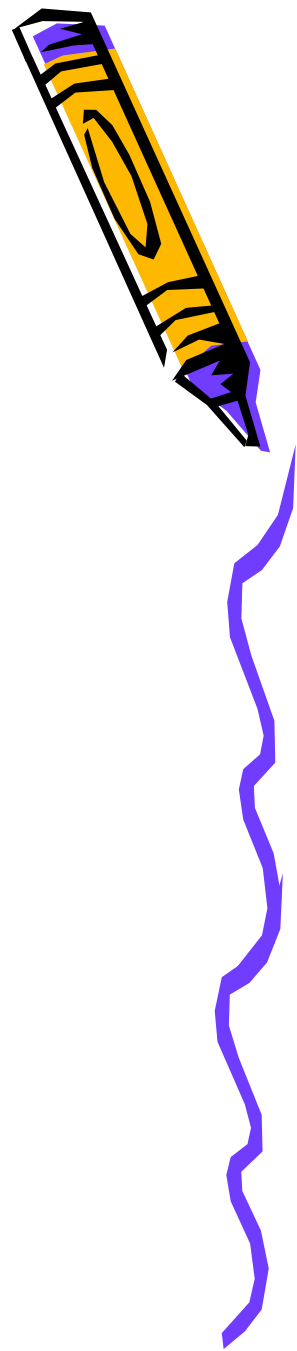
- je miesto, kde dochádza k výmene statkov medzi jednotlivými ekonomickými subjektmi vrátane procesu, pri ktorom predávajúci a kupujúci vzájomne reagujú pri určení ceny.

- VIRTUÁLNY TRH

Funkcie trhu v ekonomickom systéme

- Integračná funkcia
- Stimulačná funkcia
- Regulačná funkcia

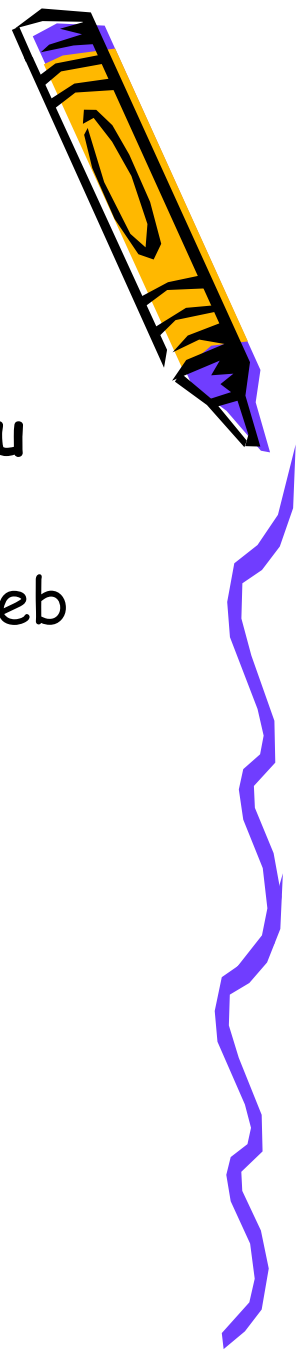
Formy a typy trhov

Z územného hľadiska:

- miestny trh (oblastný, regionálny)
- národný trh
- medzinárodný a svetový trh
- trh integračných zoskupení

Z hľadiska predmetu kúpy a predaja:

- trh tovarov a služieb
- trh výrobných faktorov
- finančný trh

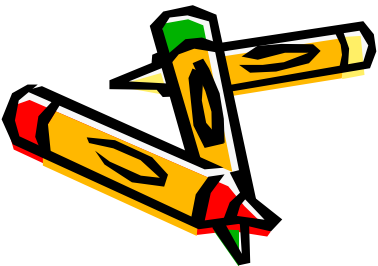

Podľa počtu sledovaných tovarov:

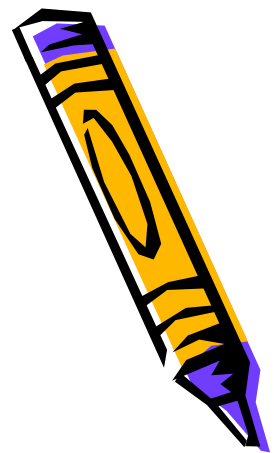
- čiastkový trh
- agregátny trh

Podľa stupňa organizovanosti:

- organizované trhy
- neorganizované trhy

Organizované trhy

Burza New York

Rybí trh Tokyo

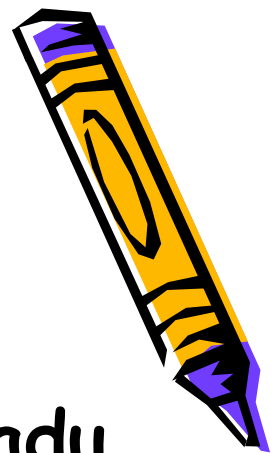

Z hľadiska
podmienok pre
fungovanie
komponentov trhu:

- voľný trh
- regulovaný trh

Na základe súladu
so
zákonodarstvom:

- legálny trh
- nelegálny trh
(čierny trh)

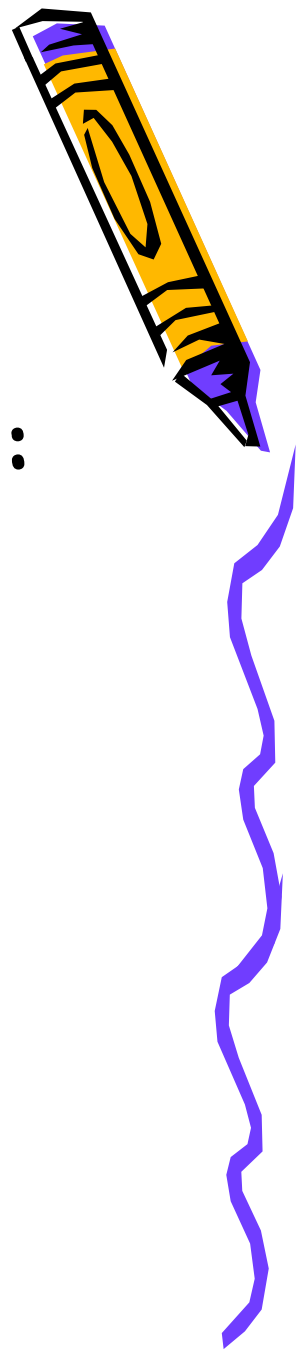

Trhový mechanizmus

- je súhrn procesov a vzťahov, ktoré vedú k vzájomnej koordinácii slobodných rozhodnutí jednotlivých ekonomických subjektov o výrobe a spotrebe, pri ktorých je cena tovaru základným nositeľom informácií.

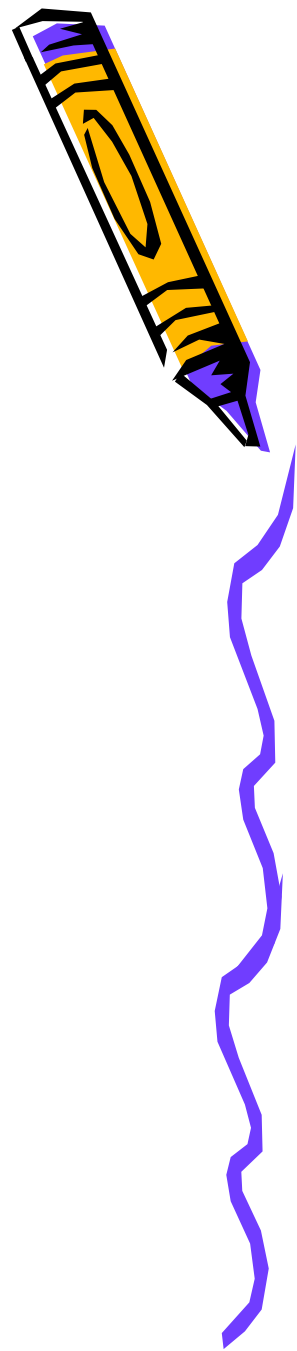
Hlavné prvky trhového mechanizmu:

- trhové subjekty
- trhová konkurencia
- dopyt
- ponuka
- trhová cena

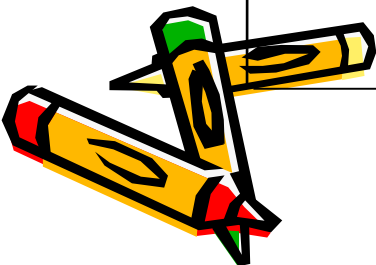
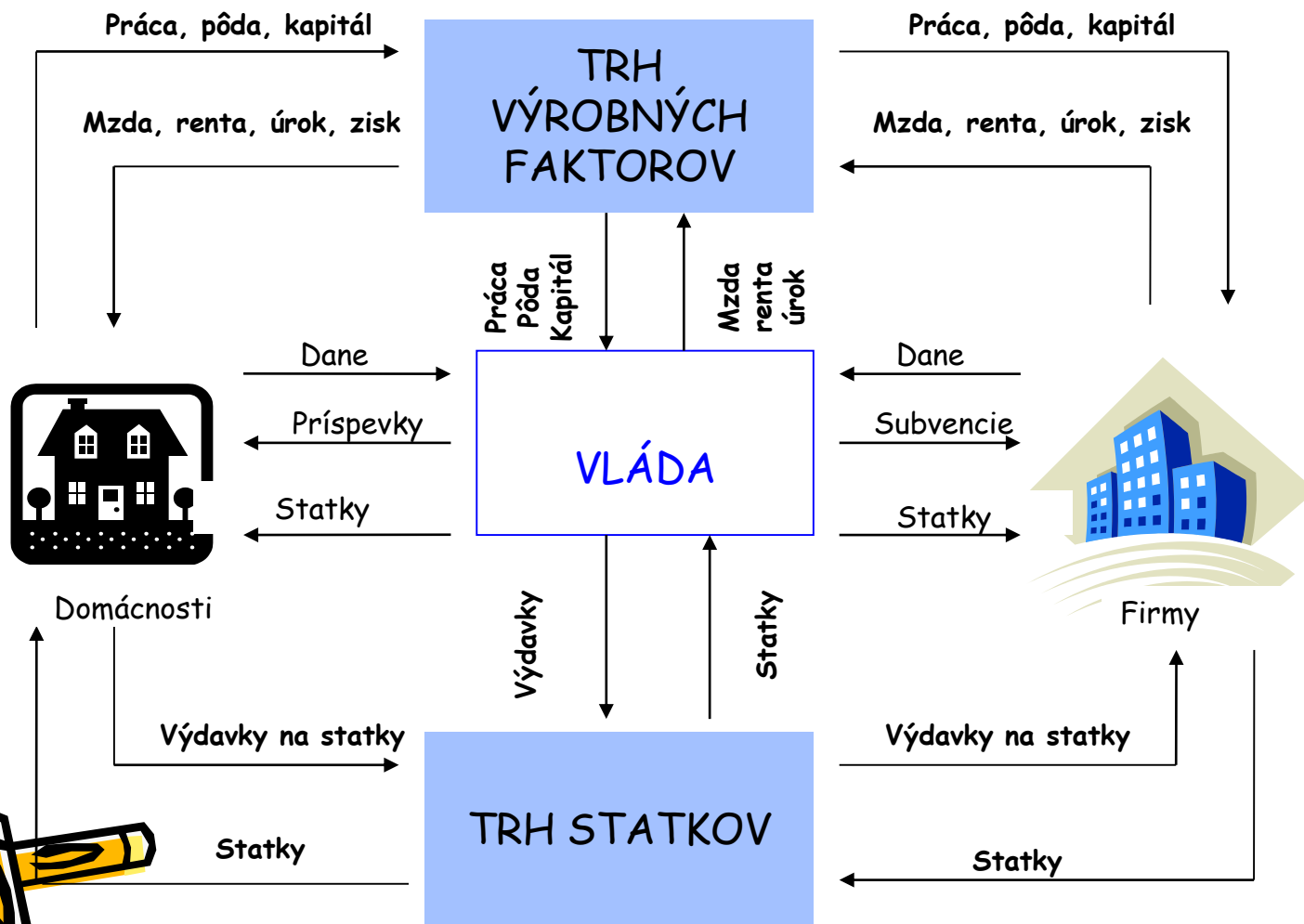
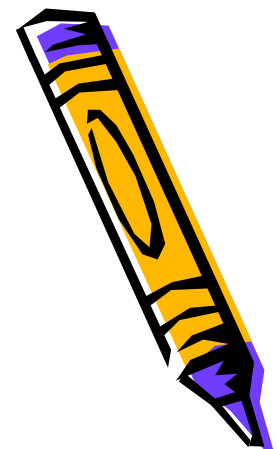

Trhové subjekty:

- Domácnosti
- Firmy
- Štát

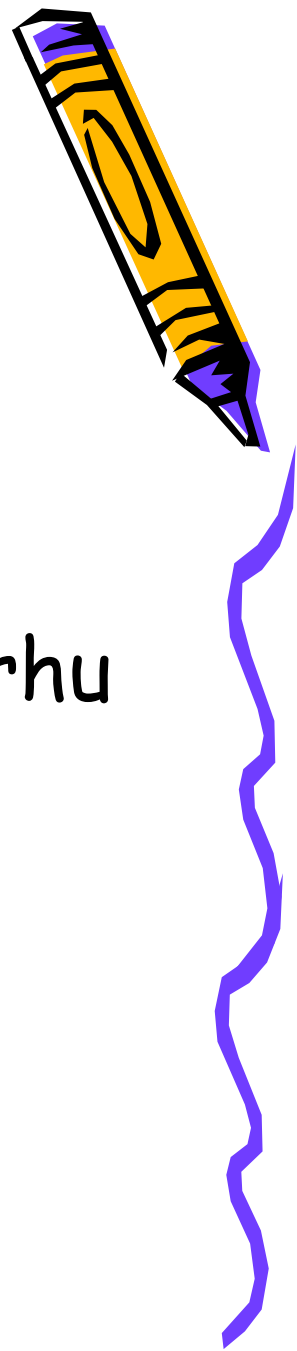

Model ekonomického kolobehu

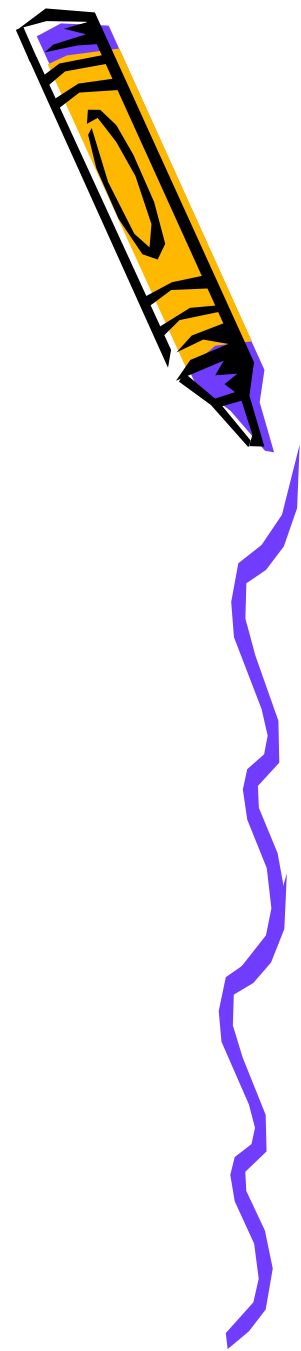
Trhová konkurencia

- je proces, v ktorom sa stretávajú rôzne záujmy rôznych subjektov trhu

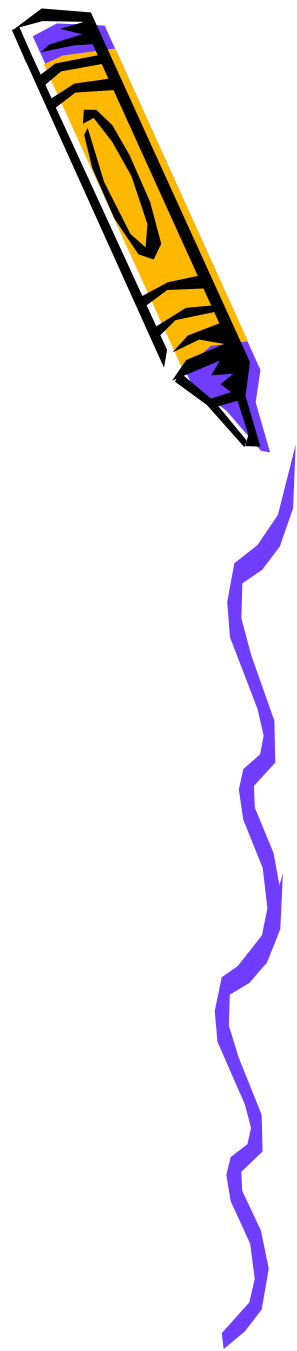
Typy konkurencie:

1. Konkurencia medzi ponukou a dopytom
2. Konkurencia na strane ponuky
cenová a necenová
3. Konkurencia na strane dopytu

Podľa podmienok, ktoré majú výrobcovia na trhu:

- dokonalá konkurencia
- nedokonalá konkurencia:
 - monopol
 - oligopol
 - monopolistická konkurencia

Zlyhania trhu:

- trhová sila
- externality
- neschopnosť samotného trhu podnecovať výrobu verejných statkov
- sociálna nerovnosť

TRH STATKOV

Dve strany trhu

kupující

Dopyt

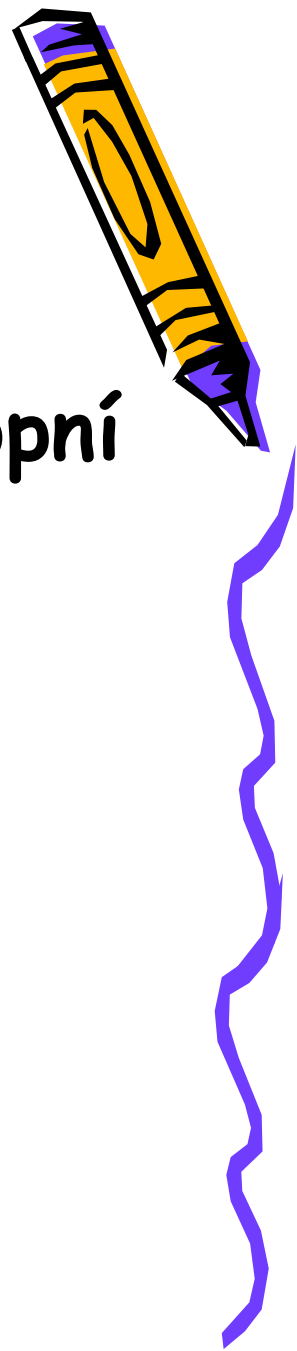
predávající

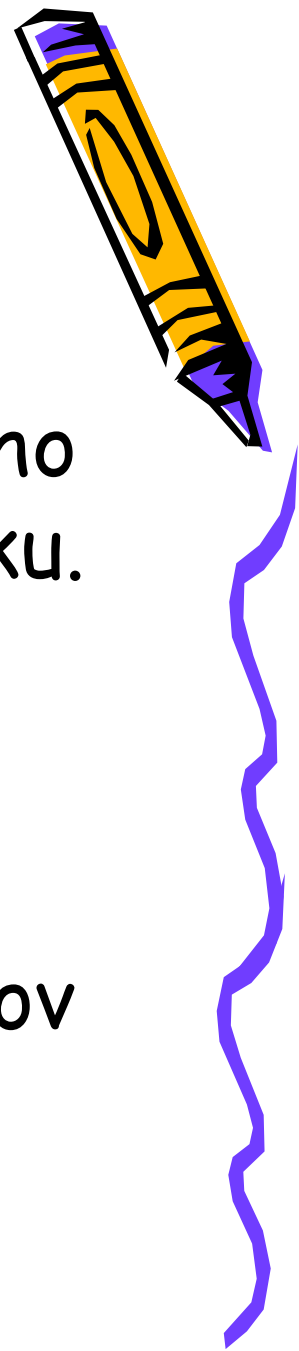
Ponuka

DOPYT

- Dopyt vyjadruje aké množstvo statku sú kupujúci ochotní a schopní kúpiť v závislosti od ceny.

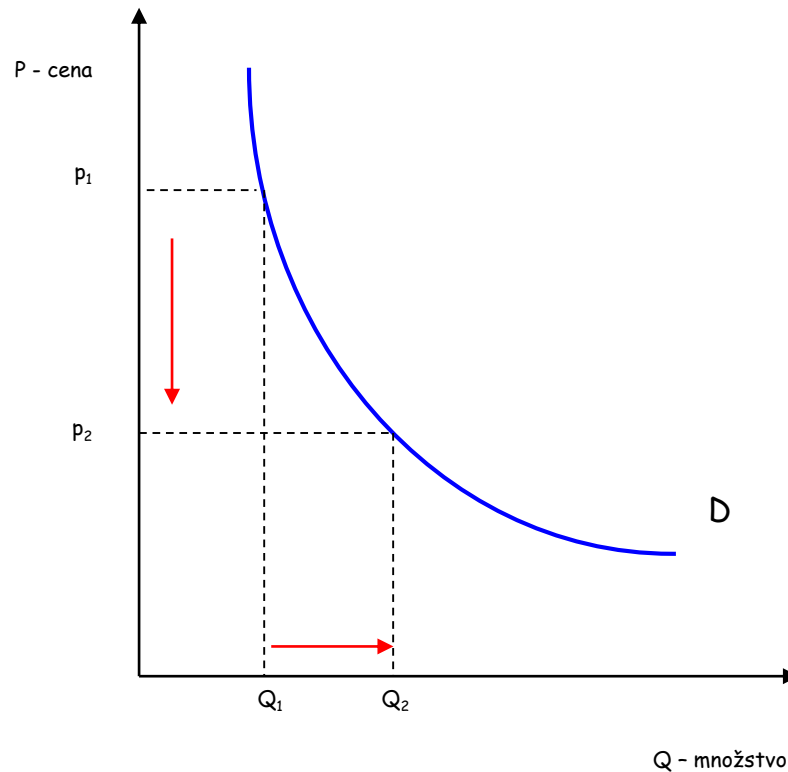
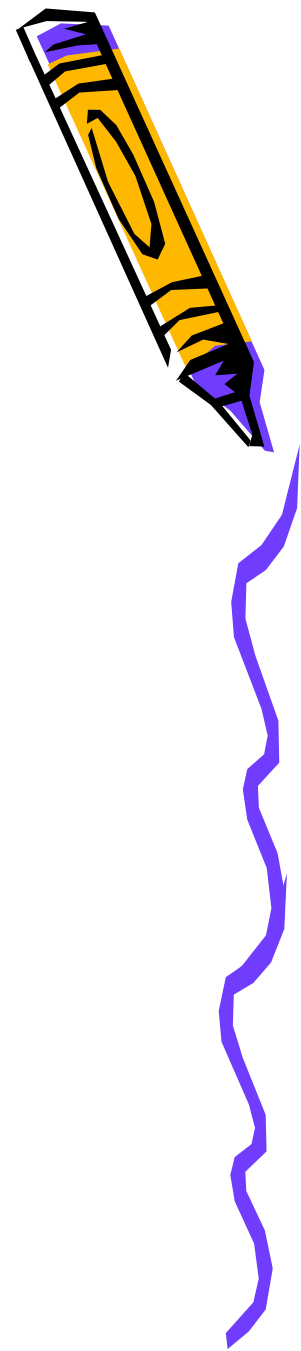
Rozlišujeme:

- **Individuálny dopyt** - dopyt jedného kupujúceho po určitom druhu statku.
- **Trhový dopyt** ako súčet individuálnych dopytov po danom statku.
- **Agregátny dopyt** ako súčet dopytov na všetkých čiastkových trhoch.

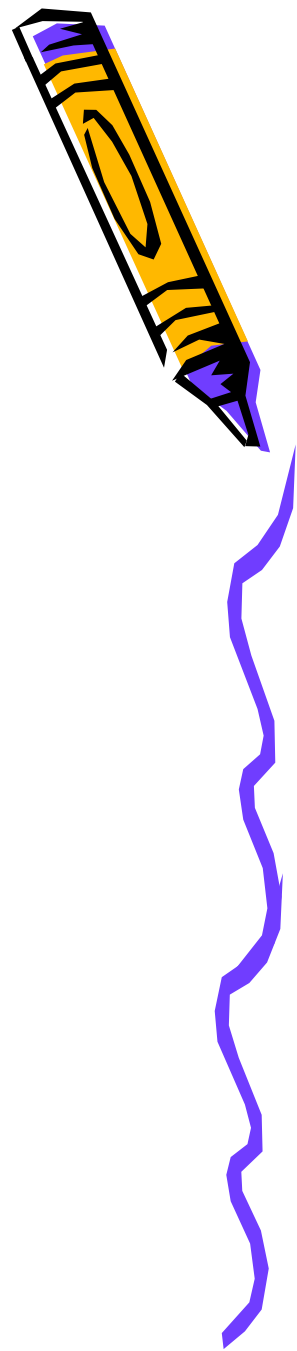
Grafické vyjadrenie - krivka dopytu

Ing. Zuzana Staníková, PhD.

Zákon dopytu:

- S rastom ceny (*ceteris paribus*) dopytované množstvo klesá.
- Dopyt ovplyvňuje:
 - substitučný efekt
 - príjmový efekt

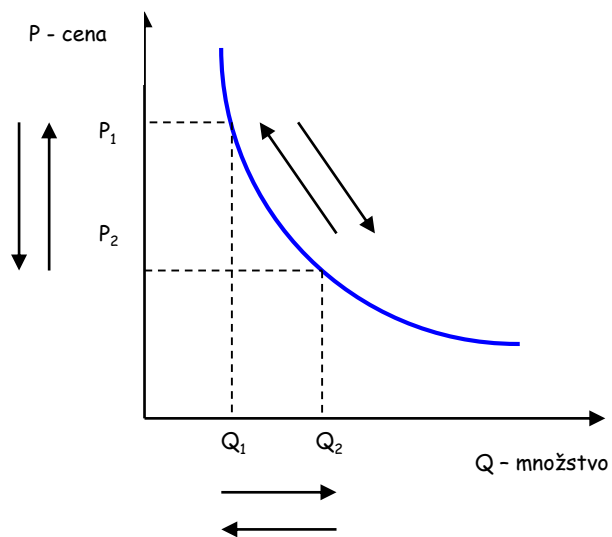
Zmena dopytovaného množstva a zmena dopytu

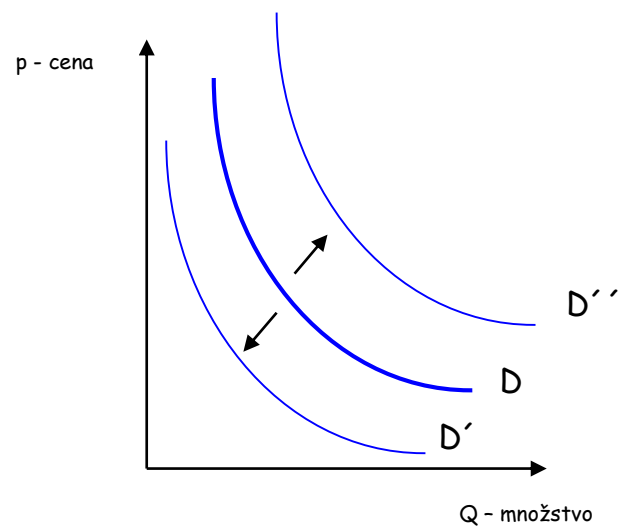
- Zmena dopytovaného množstva sa vzťahuje len na pohyby pozdĺž krivky dopytu. Dopytované množstvo sa mení vtedy, keď sa zmení cena vlastného statku.
- Zmena dopytu predstavuje zmenu polohy celej krivky dopytu v dôsledku iných faktorov ako je cena vlastného statku.

Zmena dopytovaného množstva

Zmena dopytu

Faktory ovplyvňujúce dopyt - determinanty dopytu:

- priemerný príjem domácností (veľkosť dôchodku) - veľkosť dôchodku limituje spotrebu domácností. Rozlišujeme:
 - **NORMÁLNE STATKY** \Rightarrow kladná závislosť
 - **INFERIORNE (podradné) STATKY** \Rightarrow záporná závislosť

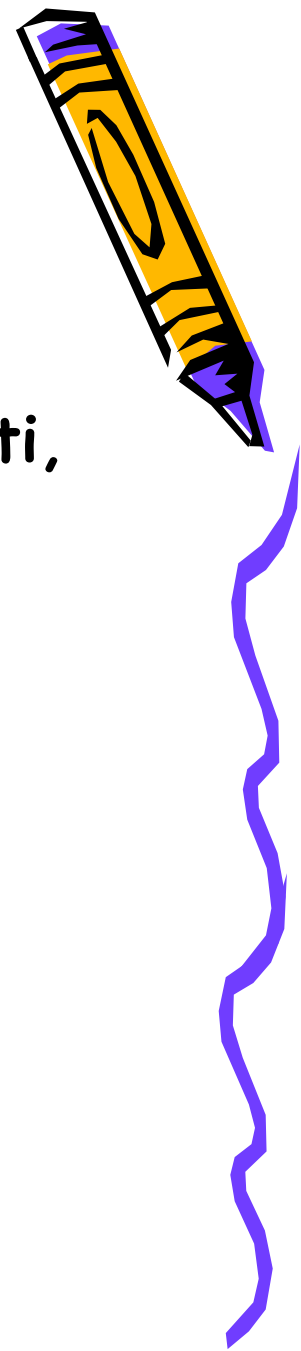

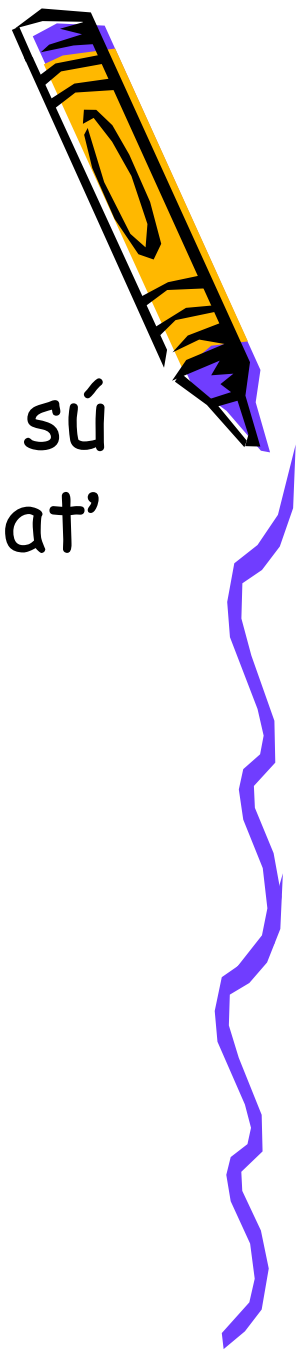
- rozsah trhu alebo počet domácností
- počty a vek kupujúcich
- cena a dostupnosť relevantných statkov
 - substitúty
 - komplementy

- preferencie a chute
- očakávania, nádeje a vyhliadky do budúcnosti, najmä zmeny v budúcich cenách a príjmoch

PONUKA

- vyjadruje množstvo statkov, ktoré sú predávajúci ochotní a schopní predat' v určitom časovom období za danú cenu.

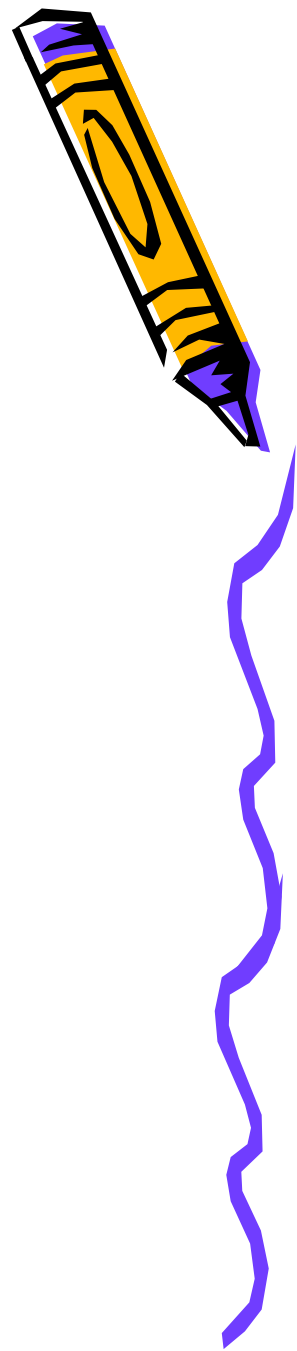
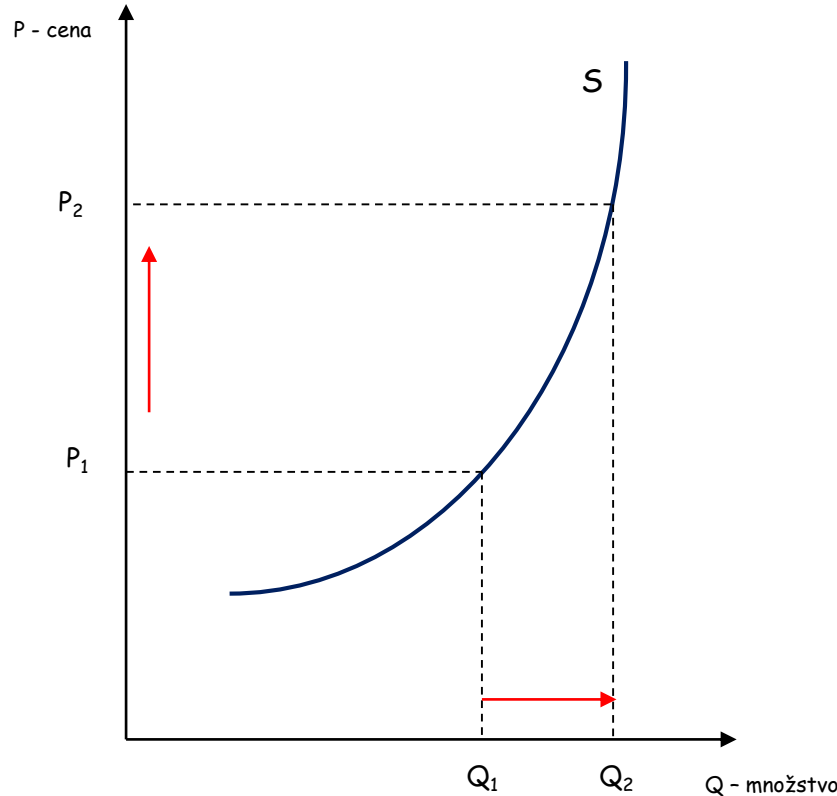

Rozlišujeme:

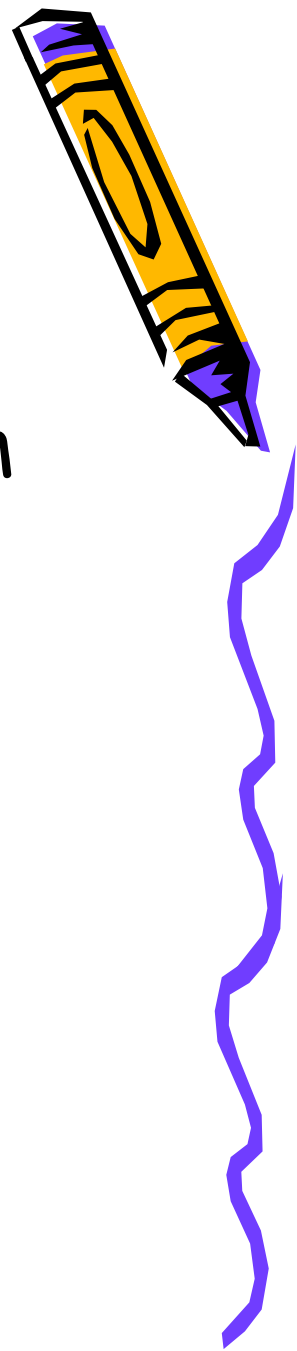
- **Individuálnu ponuku** - ponuka jedného výrobcu.
- **Trhovú ponuku**, ktorá je daná súčtom individuálnych ponúk jednotlivých výrobcov.
- **Agregátnu ponuku**, ktorá je daná súčtom ponúk na všetkých čiastkových trhoch.

Grafickým znázornením funkcie ponuky je krivka ponuky

Ing. Zuzana Staníková, PhD.

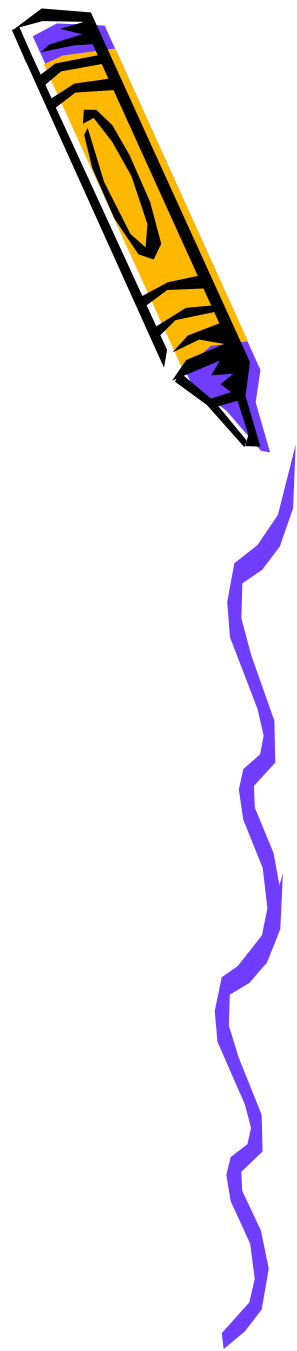

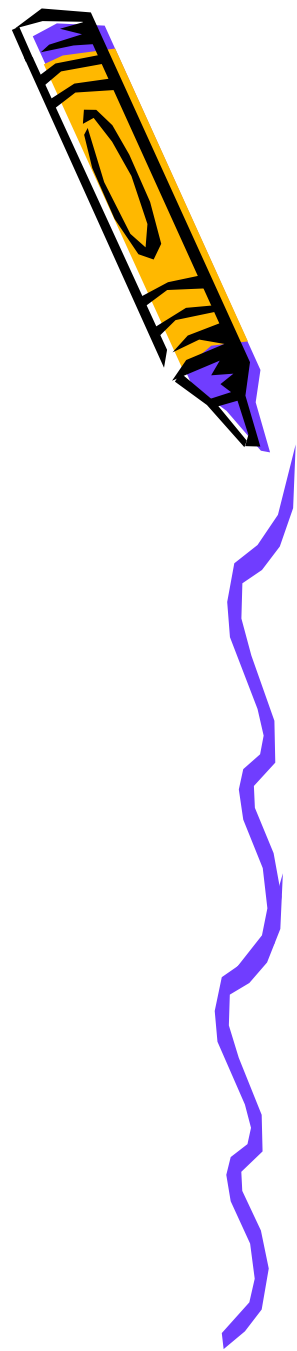
- Zákon rastúcej ponuky - s rastom ceny ponúkané množstvo stúpa.

Faktory spôsobujúce posun krivky ponuky - determinanty ponuky

- ceny vstupov (výrobných faktorov)
- ceny alternatívnych statkov
- technológia

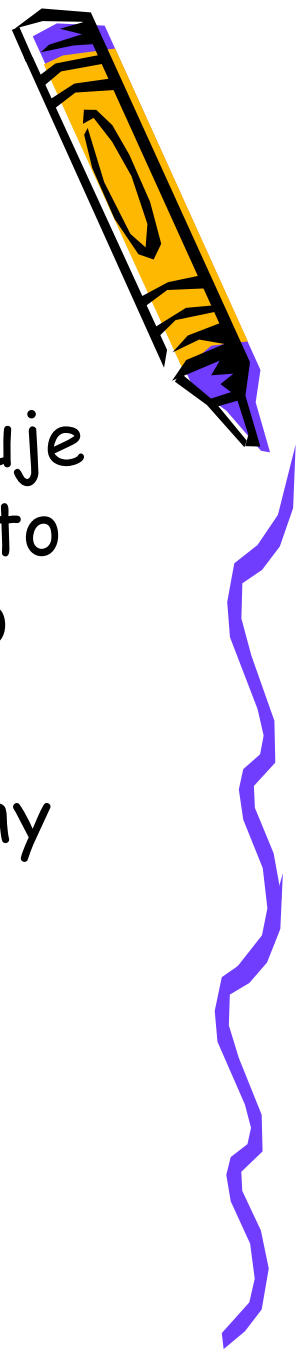

- Počet predávajúcich
- Očakávaná a nádeje
- Dane, subvencie a regulácie

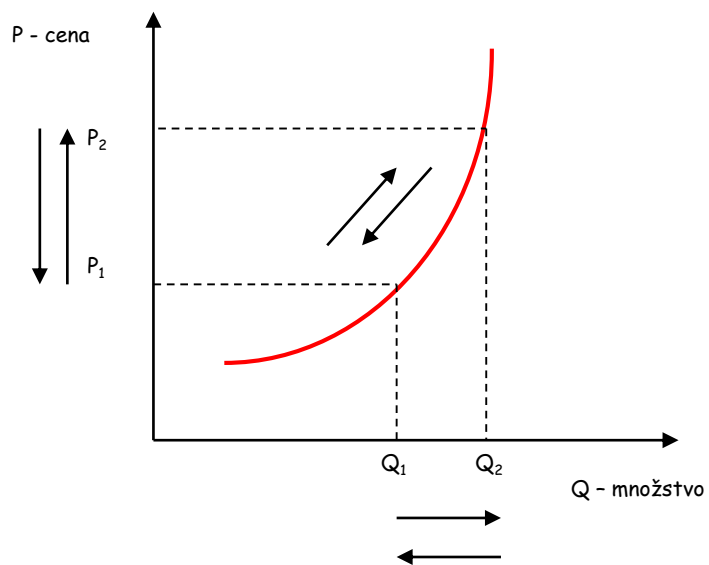
Zmena ponúkaného množstva a zmena ponuky

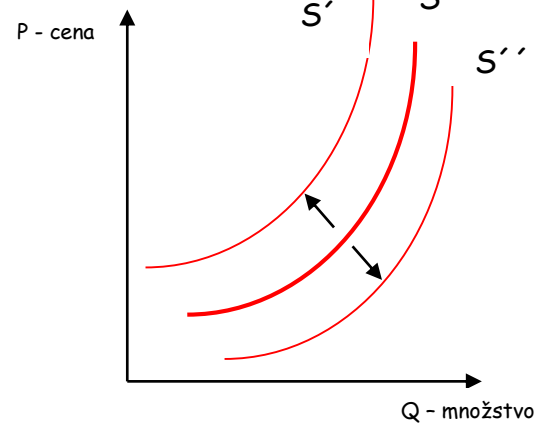
- Zmena ponúkaného množstva sa vzťahuje len na pohyby pozdĺž krivky ponuky. Tieto pohyby spôsobuje zmena ceny vlastného statku.
- Zmena ponuky predstavuje zmenu polohy celej krivky ponuky v dôsledku iných faktorov ako je cena vlastného statku.

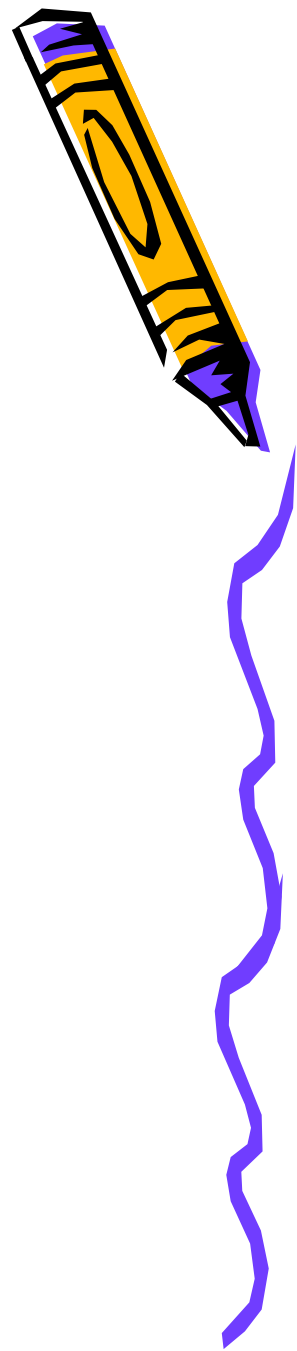
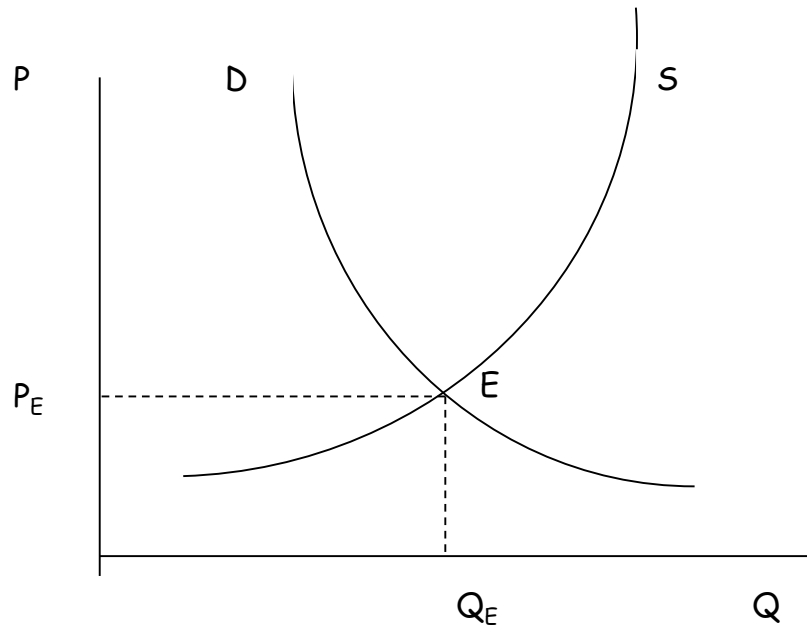
Zmena ponúkaného množstva

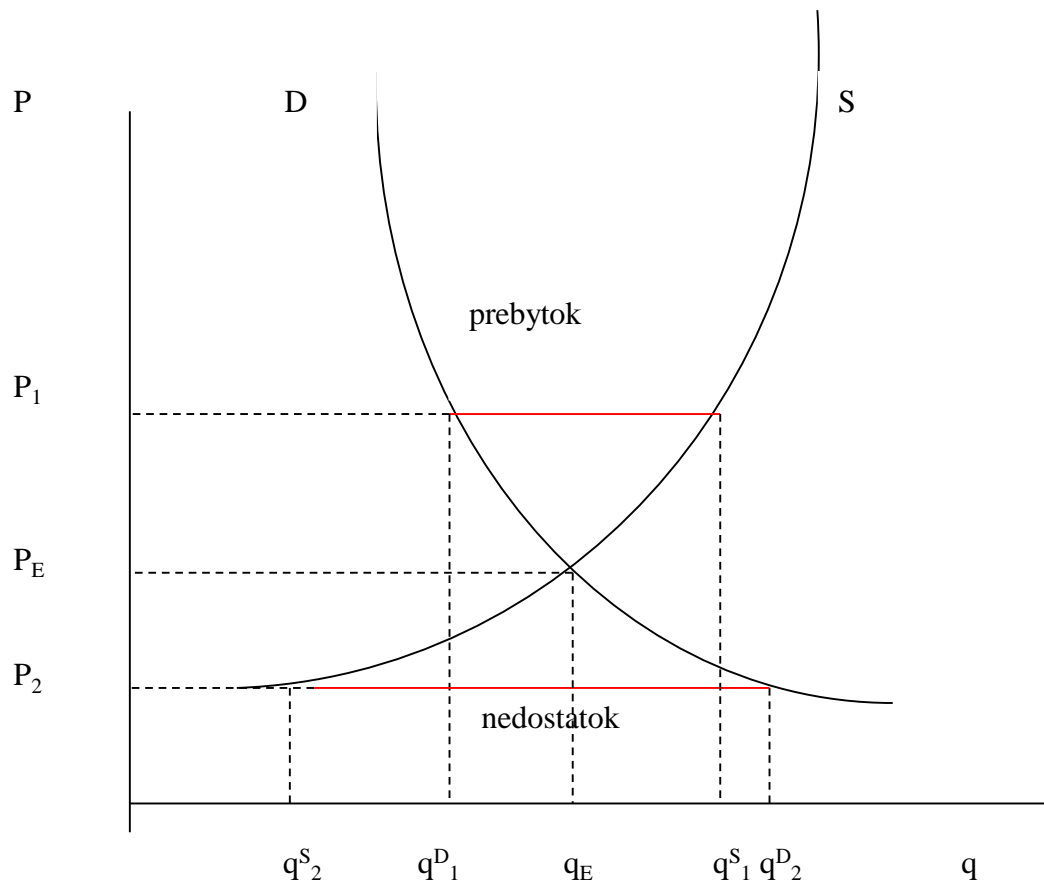

Zmena ponuky

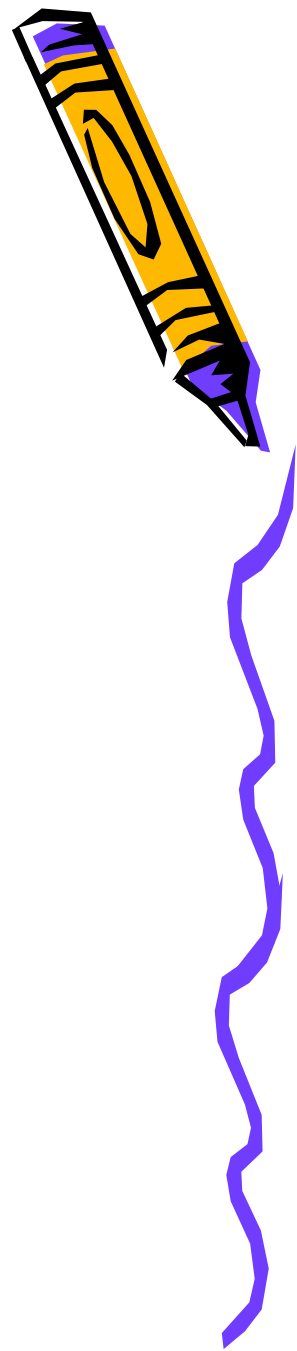

Proces utvárania rovnovážnej ceny - rovnováha ponuky a dopytu

Ing. Zuzana Staníková, PhD.

Zdroje:

STANÍKOVÁ, Z.: Ekonomie - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

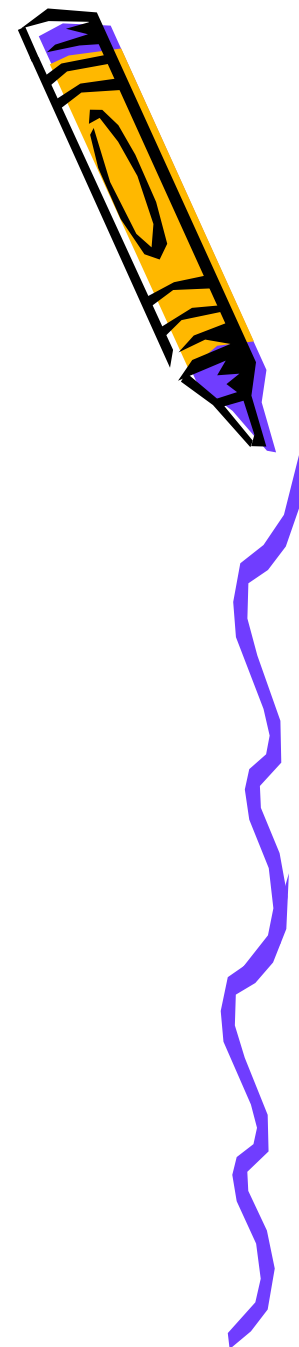
KUCHARČÍKOVÁ, A., HOLKOVÁ, B., KOZUBÍKOVÁ, Z., STANÍKOVÁ, Z., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

KUCHARČÍKOVÁ, A., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie pre informatikov, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

LISÝ, J. a kol.: Ekonomie v novej ekonomike, 1. vydanie, IURA EDITION, Bratislava 2005

PARKIN, M.: Macroeconomics, 11 th edition, Pearson Education Limited, UK, 2014

SCHILLER, B. R.: Makroekonomie, 1. vydanie, Computer Press, Brno 2004

**Tento študijný materiál vznikol v rámci
riešenia projektu:**

**„Kvalitné vzdelávanie s podporou inovatívnych
foriem, kvalitného výskumu a medzinárodnej
spolupráce – úspešný absolvent pre potreby praxe“**

ITMS: 26110230090

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je
spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Európska únia
Európsky sociálny fond

Ing. Zuzana Staníková, PhD.